

Codi: 111423

Assignatura: Els Nominalismes Medieval i Modern

Tipus: optativa

Crèdits: 6

Cicle: segon

Semestre: primer

Grup: B1

Professorat: Andreu Grau

Departament: Història de la Filosofia, Estètica i Filosofia de la Cultura

Llengua: català

Objectius

L'assignatura té un triple objectiu: *a)* introducció epistemològica al problema dels universals; *b)* estudi dels diferents corrents de la doctrina nominalista medieval en oposició a les tendències realistes; i *c)* anàlisi de les teories nominalistes en la filosofia empirista dels segles XVII i XVIII.

Temari

1. Els universals en la teoria del coneixement.
  2. Dialèctics i realistes: Roscelin i Sant Anselm.
  3. El conceptualisme en Pere Abelard.
  4. Nominalisme i voluntarisme en Guillem d'Ockham.
  5. El terminisme i el formalisme metafísic en l'escolàstica de la baixa edat mitjana i del Renaixement.
  6. Nominalisme i conceptualisme en l'empirisme i en el sensualisme moderns: Hobbes, Berkeley, Condillac.
-

Bibliografia bàsica

ANDRÉS, Teodoro de. *El nominalismo de Guillermo de Ockham como filosofía del lenguaje*. Madrid: Gredos, 1969.

ASHWORTH, E. J. *Language and logic in the post-medieval period*. Boston: Reidel, 1974.

BERMUDO, José M. *El empirismo: de la pasión del filósofo a la paz del sabio*. Barcelona: Montesinos, 1983.

BEUCHOT, Mauricio. *La filosofía del lenguaje en la Edad Media*. Mèxic: Instituto de Investigaciones Filosóficas. Universidad Nacional Autónoma de México, 1991.

—. *Metafísica, lógica y lenguaje en la filosofía medieval*. Barcelona: PPU, 1994.

BOCHENSKI, Jozef. *Historia de la lógica formal*. Madrid: Gredos, 1985.

BOEHNER, Philotheus. *Medieval logic: an outline of its development from 1200 to c. 1400*. Manchester, 1959.

CASSIRER, Ernst. *El problema del conocimiento en la filosofía y en la ciencia moderna*. Mèxic: FCE, 1965.

Eco, Umberto. *Tratado de semiótica general*. Barcelona: Lumen, 1977.

FARRÉ, Luis. *El espíritu de la filosofía inglesa*. Buenos Aires: Losada, 1952.

FORTEZA, Bartomeu. *L'objectivitat a la filosofia lingüística de Thomas Hobbes*. Barcelona: Edicions de la Universitat de Barcelona, 1999.

FORTUNY, Francesc J. *Guillermo de Ockham: síntesis de su periodo histórico y filosófico de la modernidad*. Barcelona: E. I. KAL. Facultat de Filosofia de la Universitat de Barcelona, 1998.

—. *Naturalidad y vacuidad del signo en Guillermo de Ockham*. Barcelona: E.I. KAL. Facultat de Filosofia de Universitat de Barcelona, 2002.

HIERRO S. PESCADOR, José. *Principios de filosofía del lenguaje. I, Teoría de los signos, teoría de la gramática, epistemología del lenguaje*. Madrid: Alianza, 1980.

KNEALE, William; KNEALE, Martha. *El desarrollo de la lógica*. Madrid: Tecnos, 1980.

MOODY, Ernest A. *The logic of William of Ockham*. Nova York: Sheed & Ward, 1935.

MUÑOZ DELGADO, Vicente. *La lógica nominalista en la Universidad de Salamanca, 1510-1530: ambiente, literatura, doctrinas*. Madrid: Revista Estudios, 1964.

ONG, Walter J. *Ramus: method, and the decay of dialogue: from the art of discourse to the art of reason*. Cambridge: Harvard University Press, 1983.

PAQUÉ, Ruprecht. *Das Pariser Nominalistenstatut*. Berlín: Walter de Gruyter & Co., 1970.

RIJK, Lambertus Marie de. *Logica Modernorum: A Contribution to the History of Early Terminist Logic*. 2 vol. Assen: Van Gorcum, 1962-1967.

VIGNAUX, Paul. *Nominalisme au xive siècle: conférence Albert le Grand*. Montréal: Inst. d'études médiévales. Paris: J. Vrin, 1948.

Sistema d'avaluació

Examen final: *a)* dues qüestions sobre el temari i *b)* un comentari de text.

Altres qüestions d'interès especial per a l'estudiant